

WYMAGANIA EDUKACYJNE DLA KLASY V.

ZAGADNIENIE	WYMAGANIA PODSTAWOWE. UCZEŃ:	WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE. UCZEŃ:
Początki Polski.	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada legendę o początkach państwa polskiego • odczytuje z mapy zamieszczonej w podręczniku nazwy najważniejszych plemion słowiańskich zamieszkujących ziemie polskie w X w. • wymienia narzędzia rolnicze używane przez Słowian 	<p>podaje imiona i nazwiska autorów średniowiecznych kronik zawierających legendy o początkach państwa polskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wierzenia mieszkańców ziem polskich przed przyjęciem chrztu przez Mieszka I • opowiada o powstaniu państwa polskiego
Mieszko I i chrzest Polski.	<p>zna datę chrztu Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia, kim byli Mieszko I i Dobrawa • określa okoliczności, w jakich doszło do chrztu Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, jaką rolę pełnili duchowni w państwie Mieszka I • tłumaczy, dlaczego chrzest w 966 r. miał kluczowe znaczenie w historii państwa polskiego • porównuje przebieg współczesnych granic Polski z zasięgiem panowania Mieszka I,
Zjazd gnieźnieński.	<ul style="list-style-type: none"> • zna daty śmierci św. Wojciecha, zjazdu gnieźnieńskiego oraz koronacji Bolesława Chrobrego • przedstawia, kim byli Bolesław Chrobry, św. Wojciech i Otton III • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>relikwie, koronacja</i> • opowiada o misji św. Wojciecha • opisuje przebieg zjazdu gnieźnieńskiego 	<p>określa skutki misji i męczeńskiej śmierci biskupa Wojciecha</p> <ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, jakie znaczenie miał dla Polski zjazd gnieźnieński • omawia plany Ottona III dotyczące utworzenia cesarstwa chrześcijańskiego • opowiada o przebiegu wojen prowadzonych przez Bolesława Chrobrego
W klasztorze.	<p>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>duchowieństwo, styl romański, styl gotycki, katedra, witraż, sklepienie, rozeta, skrytorium, miniatura, kopista, reguła zakonna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia surowce budowlane, których używano w średniowieczu • odróżnia budynki wzniesione w stylu romańskim od budowli w stylu gotyckim 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje styl romański i styl gotycki • wyjaśnia, jaką rolę w sztuce średniowiecznej odgrywała tematyka religijna • określa rolę klasztorów w średniowiecznym piśmiennictwie • omawia znaczenie związku frazeologicznego <i>benedyktyńska praca</i> oraz tłumaczy, skąd wywodzi się to sformułowanie
Epoka rycerzy.	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rycerz, paż, giermek, pasowanie</i> • określa funkcję, jaką pełniły zamki w średniowieczu • wymienia cechy idealnego rycerza 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, na czym polegały turnieje rycerskie • wymienia elementy kultury rycerskiej i dworskiej

Średniowieczne miasto.	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mieszczanin, rzemieślnik, kupiec, samorząd miejski</i> • opowiada o średniowiecznym mieście i jego mieszkańcach 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, jaką rolę odgrywali w średniowiecznym mieście burmistrz i członkowie ławy miejskiej • wyjaśnia pochodzenie nazw współczesnych ulic, np. <i>Szewska</i>
Średniowieczna wieś.	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sołtys, pług, trójpolówka</i> • tłumaczy, na czym polegała praca chłopów • porównuje los chłopca z życiem rycerza lub mieszczanina 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przebieg procesu lokacji wsi • przedstawia, jak zmieniały się metody produkcyjne wykorzystywane w średniowiecznym rolnictwie
Krzyżacy nad Bałtykiem.	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, co wydarzyło się w latach 1226, 1308, 1320 i 1331, • tłumaczy, kim byli Konrad Mazowiecki i Władysław Łokietek • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Prusy, zakon krzyżacki, wielki mistrz</i> • podaje powody, dla których Konrad Mazowiecki sprowadził Krzyżaków do Polski • omawia rolę Władysława Łokietka w procesie zjednoczenia ziem polskich • określa przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego 	<ul style="list-style-type: none"> • określa okoliczności powstania zakonu krzyżackiego • wymienia skutki sprowadzenia Krzyżaków do Polski • ocenia politykę Krzyżaków i działalność zakonu na podbitych terenach • wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miała utrata Pomorza Gdańskiego • wskazuje czynniki, które umożliwiły ponowne zjednoczenie ziem polskich
Polska Kazimierza Wielkiego.	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje, co wydarzyło się w latach 1333, 1364 i 1370, • wyjaśnia, kim byli Kazimierz Wielki i Mikołaj Wierzynek • wymienia osiągnięcia Kazimierza Wielkiego • tłumaczy, dlaczego królowi Kazimierzowi nadano przydomek <i>Wielki</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia politykę wewnętrzną i politykę zagraniczną Kazimierza Wielkiego • wyjaśnia sens powiedzenia, według którego król Kazimierz <i>zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>
Jadwiga i Jagiełło.	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, co wydarzyło się w latach 1385, 1410 i 1411, • przedstawia, kim byli: Jadwiga, Władysław Jagiełło, Ulrich von Jungingen, Kazimierz Jagiellończyk • wyjaśnia znaczenie terminu <i>unia</i> • określa przyczyny i skutki zawarcia unii polsko-litewskiej w 1385 r • przedstawia przebieg bitwy pod Grunwaldem 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o okolicznościach objęcia tronu przez Jadwigę • określa na podstawie drzewa genealogicznego pokrewieństwo łączące przedstawicieli dynastii Piastów i Andegawenów • podaje przyczyny i skutki wojen z Krzyżakami • porównuje przebieg dwóch wojen z Krzyżakami, które prowadziła Polska w XV w.,
Wielkie odkrycia geograficzne.	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje, co wydarzyło się w latach 1488, 1492, 1498 i 1519, • wyjaśnia, kim byli Bartłomiej Diaz, Vasco da Gama, Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan • omawia przyczyny odkryć geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia głównych odkrywców i ich dokonania, • wskazuje na mapie lądy odkryte w XV i XVI wieku oraz trasy, które przebyli Bartłomiej Diaz, Vasco da Gama, Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan

Skutki odkryć geograficznych.	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kim byli Cortez i Pizarro • określa pozytywne i negatywne skutki odkryć geograficznych • wymienia ludy podbite przez konkwistadorów 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, jakie znaczenie dla krajów europejskich miały kolonie • wymienia państwa, które wzięły udział w odkryciach geograficznych
Odrodzenie nauki.	<ul style="list-style-type: none"> • określa, kim byli Jan Gutenberg, Leonardo da Vinci, Mikołaj Kopernik i Galileusz • wyjaśnia znaczenie terminów <i>renesans</i> i <i>humanizm</i> • tłumaczy, na czym polegała teoria Mikołaja Kopernika • wymienia charakterystyczne cechy budowli renesansowych • przedstawia rolę Kościoła w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ wynalazku Jana Gutenberga na zmianę światopoglądu ludzi na przełomie epok średniowiecza i renesansu • określa, czym charakteryzowała się epoka renesansu • wymienia co najmniej dwa dzieła sztuki renesansowej • wyjaśnia znaczenie terminu <i>mecenat</i>
Ostatni Jagiellonowie.	<ul style="list-style-type: none"> • zna datę złożenia hołdu pruskiego • przedstawia, kim byli Zygmunt I Stary, Zygmunt II August, Mikołaj Rej i Jan Kochanowski • tłumaczy, czym były arrasy 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na wpływy włoskie w Polsce ostatnich Jagiellonów • wymienia charakterystyczne elementy architektury renesansowej
Na sejmiku i na sejmie.	<ul style="list-style-type: none"> • zna datę uchwalenia konstytucji <i>nihil novi</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>szlachta</i>, <i>przywilej</i>, <i>sejm walny</i>, <i>sejmik</i>, <i>poseł</i>, <i>herb</i> • tłumaczy, na czym polegała uprzywilejowana pozycja szlachty • przedstawia skład sejmu walnego 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, na czym polegała przemiana rycerstwa w stan szlachecki • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>magnateria</i>, <i>szlachta średnia</i>, <i>szlachta zagrodowa</i>, <i>gołota</i>, <i>kontusz</i>, <i>żupan</i> • wskazuje różnice występujące w obrębie stanu szlacheckiego
Wisłą do Gdańska.	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>folwark</i>, <i>pańszczyzna</i>, <i>kmieć</i>, • określa, jakie znaczenie miała Wisła dla rozwoju handlu zbożem w XVI w. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wzrostu gospodarczego znaczenia szlachty • omawia rolę Gdańska w handlu zbożem w XVI wieku
Państwo wielu narodów.	<ul style="list-style-type: none"> • zna daty zawarcia unii lubelskiej i uchwalenia konfederacji warszawskiej • wymienia postanowienia unii lubelskiej • wymienia narodowości żyjące w granicach Rzeczypospolitej Obojga Narodów • wyjaśnia znaczenie terminu <i>tolerancja religijna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • określa pozytywne i negatywne skutki unii lubelskiej • ocenia różnorodność religijną społeczeństwa I Rzeczypospolitej w kontekście sytuacji panującej w innych państwach europejskich • tłumaczy, co gwarantowały szlachcie zapisy konfederacji warszawskiej

<p>Wolna elekcja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna datę pierwszej wolnej elekcji w Polsce • przedstawia, kim był Henryk Walezy • wyjaśnia znaczenie terminu <i>wolna elekcja</i> • omawia przebieg wolnej elekcji • określa przyczyny ustanowienia Artykułów henrykowskich 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między Artykułami henrykowskimi a <i>pacta conventa</i> • określa znaczenie, jakie miało dla Rzeczypospolitej wprowadzenie wolnej elekcji
<p>XVII wiek – stulecie wojen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje, co wydarzyło się w latach 1655, 1660 i 1683, • przedstawia, kim byli Stefan Czarniecki i Jan III Sobieski • określa znaczenie obrony klasztoru na Jasnej Górze dla Polaków walczących podczas potopu szwedzkiego • wymienia państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII w., oraz odnajduje je na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o roli, jaką odegrał Stefan Czarniecki podczas wojny z Królestwem Szwecji • wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew stoczonych przez wojsko polskie w XVII w. • określa skutki zwycięstwa wojsk polskich w bitwie pod Wiedniem • przedstawia przyczyny i skutki wojen prowadzonych przez Polskę w XVII w.
<p>Czasy reform.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, co wydarzyło się w latach 1764, 1772 i 1773, • przedstawia, kim byli Stanisław August Poniatowski, Ignacy Krasicki i Tadeusz Rejtan • wymienia postulaty konfederatów barskich • wskazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą podczas I rozbioru 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny słabości i upadku Rzeczypospolitej w XVIII w., dzieląc je na wewnętrzne i zewnętrzne • ocenia postawę Tadeusza Rejtana
<p>Konstytucja 3 maja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, co wydarzyło się w latach 1788, 1791, 1792 i 1793, • przedstawia, kim byli Stanisław Małachowski i Hugo Kołłątaj • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Sejm Wielki, konstytucja</i> • omawia reformy Sejmu Wielkiego i postanowienia Konstytucji 3 maja • podaje nazwy państw, które dokonały II rozbioru Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą podczas II rozbioru • wymienia działaczy politycznych, którzy w XVIII w. dążyli do przeprowadzenia reformy państwa polskiego

<p>Powstanie kościuszkowskie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna daty wybuchu powstania kościuszkowskiego oraz III rozbioru Polski • przedstawia, kim byli Tadeusz Kościuszko, Jan Henryk Dąbrowski i Jan Kiliński • określa przyczyny wybuchu powstania kościuszkowskiego • pokazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą po III rozbiorze 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, dlaczego Tadeusz Kościuszko wydał Uniwersał połaniecki • wymienia miejsca głównych starć powstańców z armią rosyjską • ocenia okoliczności, które spowodowały upadek Rzeczypospolitej
<p>Barok i oświecenie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia, kim byli Wolter, Monteskiusz, James Watt, Gabriel Fahrenheit, Peter Paul Rubens, Canaletto • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>barok</i>, <i>oświecenie</i>, <i>klasycyzm</i> • wymienia charakterystyczne cechy sztuki barokowej i klasycystycznej • podaje przykłady budowli barokowych i klasycystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje sztukę barokową i klasycystyczną • opowiada o rozwoju literatury i teatru w epoce baroku • wyjaśnia, dlaczego wielu myślicieli oświeceniowych krytykowało Kościół • tłumaczy, co spowodowało postęp nauki w epoce oświecenia